

2015 yılın üçüncü çeyreğinde Türkiye ekonomisi bir önceki yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla yüzde 4,0 oranında büyüme gösterirken, tarım sektörü yüzde 11,1 oranında büyümüştür. Dokuz aylık rakamlara bakıldığında Türkiye ekonomisi yüzde 3,4 büyüme gösterirken, tarım sektörünün yüzde 6,8 büyüme gösterdiği görülmektedir.

2015 yılında bütçe giderleri 472,9 milyar lira, bütçe gelirleri 452 milyar lira olarak belirlenirken, bütçe açığının ise 21 milyar lira olması öngörülmüştür. Bütçeden, çiftçiye doğrudan 10 milyar kaynak ayrılmış, ancak KİT'lerin finansmanı, diğer müdahale alımları, kredi sübvansiyonu gibi kalemler de dikkate alındığında bu miktarın 13,1 milyar lirayı bulacağı tahmin edilmiştir.

2013-2014 sezonunda kuraklık ve doğal afetler nedeniyle çok kötü bir sezon geçiren ve başta mazot olmak üzere girdi fiyatlarındaki artış nedeniyle önemli maliyet artışlarıyla karşı karşıya kalan çiftçilerin umudu, 2015 bütçesinden tarıma ayrılan kaynağın artırılarak Tarım Yasasının öngördüğü Milli Gelirin yüzde 1'i noktasına çekilmesiydi. Ancak açıklanan bütçede, tarıma ayrılan kaynak, öngörülen asgari miktarın altında kalmıştır. 2014'den 2015 yılına tarımsal maliyetlerdeki önemli artışlara karşın, bütçe artışı sadece 300 milyon TL olmuştur.

Ülkemizde tarımsal girdilerde dışa bağımlılık oranının yüksek olması üreticilerin döviz fiyatlarındaki dalgalanmalardan doğrudan zarar görmesine yol açmaktadır. Girdi fiyatlarının yüksek oluşunda vergi oranları da önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, Tarım sektöründe yılda 3,3 milyon ton civarında mazot kullanılmakta ve bu mazot neredeyse tümüyle ithal edilmektedir. Oysa Avrupa Birliği ülkelerinden Belçika, Güney Kıbrıs, Litvanya ve Letonya'da tarımda kullanılan akaryakıtta ÖTV yoktur. Romanya, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Fransa, Macaristan, Slovenya, Finlandiya, İtalya, İsveç, İrlanda ve İspanya'da ise normalin çok altında bir ÖTV alınmaktadır. Türkiye'de ise aksine, 2011 yılına kadar normal motorinden 7 kuruş daha ucuza satılan kırsal motorinin fiyatı normal motorinle eşitlenerek, zaten ağır olan vergi yükü daha da ağırlaştırılmıştır.

Türkiye'de tarımsal milli gelir dolar olarak 60 milyar dolar civarında. Dolardaki yükseliş sonucu bu rakam yılsonunda 45-50 milyar dolara düşmüştür. Yani tarım kesimi dolardaki yükselişten dolayı asgari 10-15 milyar dolar kaybetmiş bulunuyor.

Türkiye'de tarıma verilen yıllık desteklemenin 10 milyar lira civarında olduğu düşünülürse, çiftçi, dolardaki yükseliş nedeniyle bir yıllık desteklemenin üç katı miktarında gelir kaybına uğramış durumdadır. Dolar cinsinden tarımsal milli gelirdeki bu düşüş sonucu tarım kesiminde kişi başına düşen milli gelir 2.800 dolara kadar gerilemiş durumdadır. Türkiye ortalaması ise 10 bin dolar civarındadır. Yani tarımsal nüfusun yaşam standardı kentsel nüfusun yaşam standardından daha aşağıdadır.

Bakanlar Kurulu'nun 2015 yılında yapılacak Tarımsal desteklemelere ilişkin kararına göre, 2015 yılında Çiftçi Kayıt Sistemine (ÇKS) dahil olan çiftçilere destekleme kapsamında yapılan ödemeler şöyledir;

Dekar başına 2,5 TL toprak analizi desteği ile mazot ve gübre destekleme ödemesi yapılmıştır.

Mazot destekleme ödemeleri için ortalama yüzde 5, gübre destekleme ödemeleri için de yüzde 10 artış sağlanmıştır.

Peyzaj ve süs bitkileri, özel çayır, mera ve orman emvali alanlarında dekar için 3,3 TL mazot, 4.75 TL da gübre desteği verilmiştir.

Hububat, yem bitkileri, baklagiller, yumru bitkiler, sebze ve meyve alanlarında dekar için 4.85 TL mazot, 6,6 TL gübre; yağlı tohumlu bitkiler ve endüstri bitkileri alanları için dekara 7.9 TL mazot, 8.25 TL gübre desteği verilerek destekleme ödemesi yapılmıştır.

Sözleşmeli yağlık ayçiçeği, aspir, kanola ve soya fasulyesi üretimi yapanlara fark ödemesi desteğine ilave olarak dekar başına yüzde 50 artışla 15 TL ödenmiştir.

Öte yandan Türkiye Tarım Havzalarının Belirlenmesine ilişkin Kararın eki listesinde yer alan 30 tarım havzasında, 2015 yılı üretim sezonunda üretilen ve satışı yapılan ürünlere fark ödemesi yapılmıştır.

Yağlık ayçiçeği, kütlü pamuk, soya fasulyesi, kanola, dane mısır, aspir, zeytinyağı, buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale, çeltik, kuru fasulye, nohut ve mercimek ürünleri, tarımsal veriler ve uydu görüntüleri, zeytinyağı tarımsal veriler kullanılarak belirlenecek verim değerlerine göre, pamuk yurt içinde üretilip sertifikalandırılan tohumları kullanma şartı aranarak desteklenmiştir.

Buna göre, kilogram başına yapılan fark ödemesi desteği için kilogram başına, yağlık ayçiçeğinde 30 kuruş, kütlü pamukta yüzde 18 artış ile 65 kuruş, soya fasulyesinde 50 kuruş, kanolada 40 kuruş, dane mısırdaki 4 kuruş, aspirden 45 kuruş, zeytinyağında 70 kuruş, buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikalede 5 kuruş, çeltik 10 kuruş, kurufasulye, nohut ve mercimekte yüzde 100 artışla 20 kuruş, çayda ise 12 kuruş olarak belirlenmiştir.

2016 yılında tarım sektöründe yaşanması muhtemel gelişmeler aşağıdaki gibidir;

- Yeni yıla Rusya'nın tarım ürünlerine uyguladığı ambargo ile girilmiştir. 01 Ocak 2016 itibariyle, domates, hıyar, portakal, mandarin, üzüm, elma, armut, kayısı, karnabahar, başlı brokoli, karanfiller, hindi eti, tavuk ve horoz etinin Türkiye'den Rusya'ya girişi yasaklanmıştır. Bu ürünleri üretenler, işleyenler, taşıyanlar, ihraç edenler veya bu işlerde çalışanlar için Rusya pazarının kapanması büyük sıkıntı yaratacaktır. Benzer bir durum Irak pazarı için de geçerlidir. Habur Gümrük Kapısı'nın kapalı olması nedeniyle Irak'a da tarım

ürünleri ihraç edilemiyor. Yaş meyve ve sebze en büyük ihracat pazarı olan Rusya'nın ve ikinci sıradaki Irak pazarının kapalı olması 2016 yılında sektörü zor durumda bırakacaktır. Son günlerde Rusya'nın ambargoyu kaldırmaya yönelik girişimleri olsa da, sektörün rahatlaması için henüz yeterli değildir.

- Tarımsal destekleme bütçesi kapsamında 2016'da çiftçilere toplamda 14.4 milyar lira destek verilecektir. Maliye Bakanı Naci Ağbal'ın açıklamasına göre, bu desteğin 11.1 milyar lirası doğrudan tarımsal destekleme ödemesi olarak çiftçilere ödenecektir. Tarımsal kredi faiz desteği olarak Ziraat Bankası üzerinden 1.4 milyar lira, tarımsal ürünlerin alımı konusunda Toprak Mahsulleri Ofisi üzerinden 768 milyon lira kaynak aktarılması öngörülmüştür. Doğrudan desteklerde hayvancılık ve prim desteklerinin aslan payını alması bekleniyor.
- Küçük aile işletmeleri için 5 dekara kadar dekar başına 100 lira alan bazlı destek ödenmesi 2016'da başlayacaktır. Ayrıca yemde ve gübrede Katma Değer Vergisi'nin kaldırılması için çalışmalar tamamlanacaktır. Sektörün genel talebi, KDV'nin kaldırılması yerine KDV kadar ödemenin çiftçilere doğrudan ödenmesi yönündedir.
- Hayvancılık sektöründeki gelişmeler yine çok sık gündemimizde olacaktır. İthalat devam edecek. Hayvan hastalıkları, kaçak et ve hayvan girişi gündemde olacaktır. Hayvancılıkta bazı önemli değişiklikler de bekleniyor. Bunlardan en önemlisi, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik'in, sektör temsilcileriyle yaptığı toplantılardan sonra, kurulacağını söylediği “Hayvancılık Sorunlarını Çözme Komisyonu” olacaktır. Komisyon yeni yılda çalışmalarına başlayacak, ayrıca, hayvancılık sektörüne yönelik desteklerde bazı değişikliklerin yapılması da gündemdedir.
- Çiğ süt referans fiyatının yılın ilk 6 ayında sabit kalacağı kesinleşmiştir. Ulusal Süt Konseyi yaptığı toplantıda Temmuz 2014'ten beri litre başına 1 lira 15 kuruş olan çiğ süt referans fiyatının 2016'nın ilk yarısında da geçerli olmasını kararlaştırılmıştır.